

*Стоянчева Н.В.,
здобувачка 11 МБ ФБ групи,
Трусова Н.В.,*

*д.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна*

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Рушійною силою відновлення позитивних темпів економічного зростання є підприємництво, яке не може функціонувати без запозичення фінансових ресурсів. Малий бізнес виступає одним із засобів усунення диспропорцій на окремих товарних ринках, бере значну участь у активізації інвестиційних процесів, розвитку конкуренції, сприяє створенню додаткових робочих місць і скороченню безробіття, насичення ринків товарами та послугам. Саме малий бізнес створює 65% валового національного продукту, забезпечує ринкову конкуренцію, наслідком якої є висока якість товарів і найповніше задоволення потреб споживачів. Для розвитку малого бізнесу необхідні вільні грошові кошти, які повинні бути спрямовані в найбільш привабливі сфери бізнесу. Застосування кредиту є необхідним елементом процесу функціонування ринкової економіки, а також чи не єдиним джерелом вирішення проблеми забезпечення стабільної роботи підприємств різних галузей народного господарства, зокрема малого бізнесу, тим більше, що кредит потрібен вже існуючому підприємству [1, с. 16].

Питанням підтримки, розвитку малого підприємництва та його кредитування присвячено багато вітчизняних та зарубіжних праць, зокрема таких науковців як А.М. Соколовська, П. Бернс, О.Д. Данілов, В.Е. Савченко, М.Д. Білик, О.С. Філімоненков, В.А. Рубе, В.М. Федоров та інші. [2, с. 66].

Вагомою проблемою малого бізнесу є нестача фінансових ресурсів, що і перешкоджає його повноцінному розвитку. Залучення банківського кредиту є основою залучення необхідної кількості фінансових ресурсів для малого бізнесу.

Банківські кредити дають змогу фінансувати витрати суб'єктів господарювання, пов'язані з придбанням основних засобів, поточних активів, покриттям таких потреб суб'єкта господарювання, як збільшення виробничих запасів, зумовлене збільшенням або виникненням дебіторської заборгованості та інше.

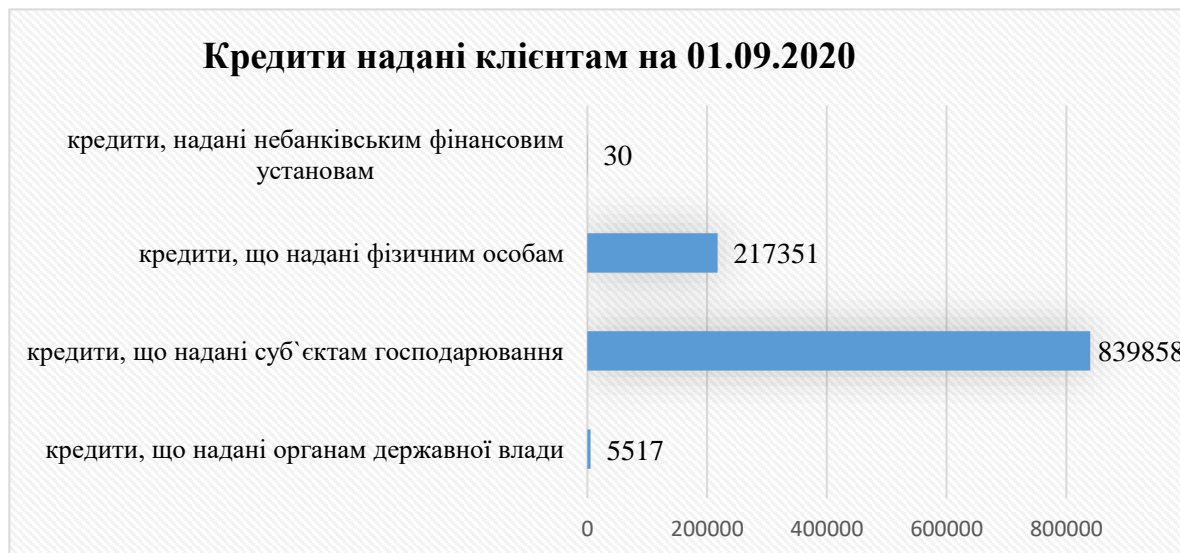

Рис. 1. Кредити надані клієнтам (за даними НБУ) [3]

Але сьогодні не всі банківські установи бажають мати справу з малим бізнесом, адже малі підприємства не є дуже привабливими клієнтами для банків. Поряд з цим ставки кредитних ресурсів, що діють на ринках, занадто високі для малих підприємств, роблять банківські кредити недоступними для цього сектору економіки. Причин цього декілька:

- відсутність застави;
- надто малий розмір позики і на короткий термін;
- значний ризик і незначні прибутки, порівняно з кредитуванням серйозніших постачальників [4, с. 34].

Загалом банки надають кредити тим суб'єктам господарювання, які вже мають стабільний прибуток, ліквідність, не мають великих заборгованостей. Отже починати бізнес малим підприємствам важко, адже не кожен банк буде згодним надавати кредит. Потрібно мати гарний бізнес-план і тоді банк може надати кредит. Можливим напрямом підтримки малого бізнесу може стати запровадження державою механізму стимулювання комерційних банків до надання пільгових

позик. Тому в такій ситуації державні позики мають стати реальним джерелом формування фінансових ресурсів малого підприємництва. Але це – у довгостроковій перспективі за умови достатності бюджетних коштів. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», є державною підтримкою, яка передбачає формування програм, в яких визначається механізм цієї підтримки. Програми державної підтримки розробляються та впроваджуються спеціально уповноваженим органом у сфері розвитку малого і середнього підприємництва із залученням інших центральних органів виконавчої влади та громадських організацій, що представляють інтереси суб'єктів малого і середнього підприємництва[5]. З 1 лютого 2020 року стартувала програма «Доступні кредити 5-7-9%». Це державна програма, про надання кредитів під 5, 7, 9%, для малого та середнього бізнесу. Державна програма «Доступні кредити 5-7-9% була запроваджена за ініціативи Президента України та Кабінету Міністрів України з метою підтримки інвестиційних проєктів мікропідприємств та малих підприємств, що сприятиме створенню нових робочих місць, легалізації та розширенню діяльності малого бізнесу, імпортозаміщенню та поверненню трудових мігрантів. Впровадження Програми за дорученням Уряду України буде здійснювати Фонд розвитку підприємництва через банки-партнери, які володіють технологіями та активно кредитують цільову групу програми – мікропідприємства та малі підприємства.

Дослідження банківського кредитування малого бізнесу в економіці України дозволило зробити ряд висновків:

- впровадження в банках стандартизованих процедур, що дозволяють знизити собівартість операцій з кредитування та скоротити термін розгляду кредитних заявок;

- збільшення терміновості пасивів банків, що дозволить знизити розриви між активами та пасивами за термінами запитання і погашення та поліпшить їх ліквідність, впровадження механізмів рефінансування;

- створення на державному і регіональному рівнях механізмів зниження кредитних ризиків через різні схеми гарантування та забезпечення кредитів малих підприємств,

- переорієнтація бюджетних коштів, спрямованих на фінансово-кредитну підтримку малого сектору економіки, з прямого забезпечення фінансовими ресурсами на формування фондів для надання послуг з метою стимулювання процесу кредитування малого бізнесу;

- ефективніше використання іноземної допомоги і активне виявлення своєї позиції у взаємовідносинах з міжнародними фінансовими організаціями,

- сприяння процесу самоорганізації суб'єктів малого підприємництва у розв'язання своїх фінансово-кредитних проблем шляхом створення установ взаємного фінансування і гарантування.

Список використаних джерел

1. Абрамова І.М. Проблеми розвитку малого підприємництва в Україні. *Фінанси України*. 2010. № 4. С. 12-17.

2. Купченко І.М. Фінансовий механізм сприяння розвитку малого підприємництва. *Фінанси України*. №5. С. 65-69.

3. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#>

4. Неділько І.Г. Фінансування розвитку сектору малого бізнесу. *Фінанси України*. №1. 2007. С. 93-98.

5. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 02.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>